

โครงการจัดตั้ง

สถาบันสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ มหาวิทยาลัยพะเยา

1. ชื่อหน่วยงาน

สถาบันสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ มหาวิทยาลัยพะเยา

Institute of Environment and Climate Change (UPIEC), University of Phayao

2. หลักการและเหตุผล

จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศในปัจจุบันที่กำลังส่งผลกระทบต่อมนุษยชาติและโลกได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นในทุกๆ ปีนั้น เป็นหลักฐานที่ชี้ให้เห็นว่า สถานการณ์ต่างๆ กำลังใกล้ถึงจุดอันตราย โดยที่หากไม่เริ่มต้นในการหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวก็จะเป็นการยากที่จะทำให้สถานการณ์กลับมาเป็นปกติได้ดังเดิม ประเทศไทยซึ่งเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกที่ได้ลงสัตยาบันในสนธิสัญญาปารีสว่าด้วยการร่วมแก้ไขปัญหาจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ ก็ได้ตอบรับนโยบายดังกล่าว โดยประเทศไทยได้ประกาศเจตนารมณ์ในการบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon neutrality) ในปี ค.ศ. 2050 และบรรลุเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net zero emissions) ได้ในปี ค.ศ. 2065

มหาวิทยาลัยพะเยา (มพ.) ในฐานะสถาบันอุดมศึกษามีนโยบายการลดการปล่อยคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์ของประเทศเช่นกัน ซึ่งความมุ่งหวังประการหนึ่งของการประกาศเจตนารมณ์ในการดำเนินการเพื่อลดการปล่อยคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์นี้ คือ การลดการปล่อยคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์จะกลายมาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตการทำงานและวัฒนธรรมองค์กรที่ทุกคนสามารถเข้าใจและตระหนักถึงผลกระทบของการ

เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลกและร่วมกันลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นเหล่านั้นได้ โดย มพ. ตั้งเป้าดำเนินการภายในปี ค.ศ. 2040 โดยมุ่งเน้นให้นิสิตและบุคลากรทุกส่วนงานที่มีการดำเนินกิจกรรมร่วมกับ มพ. จะร่วมกันขับเคลื่อนเพื่อไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ด้วยการเพิ่มการใช้พลังงานหมุนเวียน การเพิ่มประสิทธิภาพพลังงานในอาคารและการเดินทาง การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และการปลูกต้นไม้เพื่อดูดซับคาร์บอน อีกทั้งสถาบันอุดมศึกษาในยุคปัจจุบันต้องเผชิญกับความท้าทายหลายด้าน นำมาซึ่งความเสี่ยงและโอกาส ดังนั้นมหาวิทยาลัยต้องปรับตัวและพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อให้สามารถอยู่รอดและเติบโตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน การพัฒนาองค์การสู่ความยั่งยืน (Sustainability) จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จำเป็นต้องบูรณาการและขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรมซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบตามบริบทขององค์กร ซึ่งมหาวิทยาลัยพะเยาพร้อมที่จะร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับประเทศและระดับสากลในการดำเนินการเพื่อมุ่งสู่คาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์ในระดับองค์กรและทุกพื้นที่การศึกษาและบูรณาการร่วมกับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์เพื่อการพัฒนามหาวิทยาลัยที่ยั่งยืน

อีกทั้งกรอบแนวทางการพัฒนาระบบอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศ ซึ่งเป็นนโยบายและยุทธศาสตร์หลักของการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563 – 2570 โดยมีวิสัยทัศน์เพื่อ “เตรียมคนไทยแห่งศตวรรษที่ 21 พัฒนาเศรษฐกิจที่กระจายโอกาสอย่างทั่วถึง สังคมที่มั่นคง และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน โดยสร้างความเข้มแข็งทางนวัตกรรมระดับแนวหน้าในสากล นำพาประเทศไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว” เพื่อให้เกิดเป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ที่สอดคล้องกับทิศทางของยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทและนโยบายของรัฐบาล ดังนั้นการปรับบทบาทมหาวิทยาลัยมุ่งเน้นการส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยเป็นพื้นที่ของสำคัญสำหรับการสร้างคน สร้างองค์ความรู้ งานวิจัย และการสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์ท้าทายของประเทศและเป็นการวางรากฐานสำหรับอนาคต และการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ไปสู่ขีดความสามารถและความเข้มแข็งของประเทศในด้านต่างๆ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น มหาวิทยาลัยพะเยาจึงได้เสนอโครงการจัดตั้ง “สถาบันสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ มหาวิทยาลัยพะเยา” ขึ้นเป็นส่วนงานตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยพะเยา พ.ศ. 2553 มาตรา 7 (4) และเป็นหน่วยงานหลักของมหาวิทยาลัยพะเยาในการดำเนินการตามภารกิจและบูรณาการการดำเนินงานของ มพ. ที่เกี่ยวข้องกับบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอนของมหาวิทยาลัย ในปี ค.ศ. 2040 ตลอดจน การให้บริการจากงานบริการวิชาการ นวัตกรรม และวิจัย สู่ภาคอุตสาหกรรมโดยอาศัยองค์ความรู้เฉพาะด้าน และให้เป็นองค์กรที่มีรูปแบบการบริหารที่ทันสมัยและ

คลังตัว สามารถส่งเสริมและผลักดันให้มหาวิทยาลัยบรรลุปันธกิจและยุทธศาสตร์ด้วยองค์ความรู้ งานวิจัยและนวัตกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยพะเยา ต่อไป

3. เป้าหมาย

3.1 เพื่อสนับสนุนพันธกิจมหาวิทยาลัยพะเยาให้บรรลุเป้าหมายองค์การความเป็นความเป็นกลางทางคาร์บอนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยหลักดำเนินงานที่เป็นเลิศและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

3.2 เพื่อเป็นองค์กรเน้นการวิจัยและนวัตกรรมขั้นสูงเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและการผลิตกำลังคนสมรรถนะสูงรองรับการเปลี่ยนแปลงในโลกอนาคต

3.3 เพื่อเป็นองค์กรที่ให้บริการจากงานบริการวิชาการ นวัตกรรม และวิจัย สู่ภาคอุตสาหกรรม ตามมาตรฐานสากลโดยอาศัยองค์ความรู้เฉพาะด้านสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

4. วัตถุประสงค์

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ มหาวิทยาลัยพะเยา จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อการบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

4.1 เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของทุกส่วนงานในมหาวิทยาลัยพะเยาเพื่อการดำเนินงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอนของมหาวิทยาลัย ในปี ค.ศ. 2050 ให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

4.2 เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของทุกหน่วยงานในมหาวิทยาลัยพะเยาเพื่อให้บรรลุพันธกิจด้านมหาวิทยาลัยสีเขียว (UI Green)

4.3 เพื่อพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะสูงและทักษะแห่งอนาคตรองรับการเปลี่ยนแปลงในมิติด้านสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศของประเทศ

4.4 เพื่อให้บริการวิชาการกับหน่วยงานภายนอกโดยใช้องค์ความรู้เฉพาะด้านเป็นฐานและสร้างรายได้จากงานบริการวิชาการอย่างยั่งยืน

4.5 เพื่อผลิตผลงานวิจัยคุณภาพสูงที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ และการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยในภาคอุตสาหกรรม

5. ข้อมูลเชิงยุทธศาสตร์ของสถาบันฯ

5.1 วิสัยทัศน์

เป็นหน่วยงานชั้นนำที่อาศัยองค์ความรู้เฉพาะด้านสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศเพื่อการพัฒนามหาวิทยาลัยและให้บริการวิชาการอย่างยั่งยืนโดยใช้หลักดำเนินงานตามมาตรฐานสากล

5.2 พันธกิจหลัก

- 1) พัฒนาและสนับสนุนการดำเนินงานของทุกส่วนงานในมหาวิทยาลัยพะเยาเพื่อการดำเนินงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอนของมหาวิทยาลัย ในปี ค.ศ. 2050 ให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล
- 2) พัฒนาและสนับสนุนการดำเนินงานของทุกหน่วยงานในมหาวิทยาลัยพะเยาเพื่อให้บรรลุพันธกิจด้านมหาวิทยาลัยสีเขียว (UI Green)
- 3) พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะสูงและทักษะแห่งอนาคตรองรับการเปลี่ยนแปลงในมิติด้านสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศของประเทศ โดยเน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบ
- 4) บริการวิชาการกับหน่วยงานภายนอกโดยใช้องค์ความรู้เฉพาะด้านเป็นฐานและสร้างรายได้จากงานบริการวิชาการอย่างยั่งยืน
- 5) ผลิตรายงานวิจัยคุณภาพสูงที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ และการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยในภาคอุตสาหกรรม

5.3 ประเด็นยุทธศาสตร์

- 1) การนำมหาวิทยาลัยพะเยาบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอนในปี ค.ศ. 2040
- 2) การดำเนินงานให้มหาวิทยาลัยพะเยาบรรลุพันธกิจด้านมหาวิทยาลัยสีเขียว (UI Green)
- 3) พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะสูงและทักษะแห่งอนาคตด้านสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศของประเทศ
- 4) การบริการวิชาการและสร้างรายได้อย่างยั่งยืน
- 5) การสร้างงานวิจัยคุณภาพสูงและการใช้ประโยชน์ในภาคอุตสาหกรรม

5.4 เป้าประสงค์

1) การนำมหาวิทยาลัยพะเยาบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอนในปี ค.ศ. 2040

เป้าประสงค์ : ยกระดับการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยพะเยาเพื่อก้าวไปสู่ความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon neutrality) เน้นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกไปจนถึงการปล่อยคาร์บอนเป็นศูนย์ (Net Zero) โดยอาศัยองค์ความรู้ทางวิชาการในการดำเนินการอย่างเป็นระบบ

2) การดำเนินงานให้มหาวิทยาลัยพะเยาบรรลุพันธกิจด้านมหาวิทยาลัยสีเขียว (UI Green)

เป้าประสงค์ : สนับสนุนการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมุ่งมั่นที่จะลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในทุกด้านของการดำเนินงาน ทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน การใช้พลังงาน การจัดการของเสีย การใช้ทรัพยากรน้ำ การจัดการระบบขนส่งภายใน และการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

3) พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะสูงและทักษะแห่งอนาคตด้านสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศของประเทศ

เป้าประสงค์ : พัฒนาคณสมรรถนะสูงสามารถเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคตด้านสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ผ่านหลักสูตรระยะสั้นที่ทันสมัยเชื่อมโยงกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย

4) การบริการวิชาการและสร้างรายได้ที่ยั่งยืน

เป้าประสงค์ : สร้างสรรค์งานบริการวิชาการด้านสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศที่ตอบสนองความต้องการของภาคเอกชนและอุตสาหกรรมที่ได้มาตรฐานสากล และมีการจัดหารายได้อย่างเป็นระบบ

5) การสร้างงานวิจัยคุณภาพสูงและการใช้ประโยชน์ในภาคอุตสาหกรรม

เป้าประสงค์ : สร้างสรรค์งานวิจัยและนวัตกรรมที่เป็นองค์ความรู้เชิงลึกและคุณภาพสูงเฉพาะด้านสามารถเผยแพร่ในระดับนานาชาติ และบูรณาการสู่การนำไปใช้ประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงานภายนอก

6. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 มหาวิทยาลัยมีหน่วยงานในการขับเคลื่อนองค์การความเป็นกลางทางคาร์บอนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และสนับสนุนกิจกรรมการดำเนินงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

6.2 มหาวิทยาลัยมีหน่วยพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะสูงและทักษะแห่งอนาคตรองรับการเปลี่ยนแปลงในมิติด้านสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศของประเทศผ่านกระบวนการทำวิจัย การฝึกอบรมระยะสั้น และการจัดหลักสูตรระยะสั้นสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตและพัฒนาทักษะเพื่ออนาคต (Upskill/ Reskill)

6.3 มหาวิทยาลัยมีหน่วยงานที่บูรณาการบริการวิชาการกับหน่วยงานภายนอกโดยใช้องค์ความรู้เฉพาะด้านเป็นฐานและสร้างรายได้จากงานบริการวิชาการอย่างเป็นระบบและยั่งยืนตามมาตรฐานสากล

6.4 มหาวิทยาลัยมีหน่วยงานบูรณางานวิจัยนวัตกรรมด้านสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศระดับสูงเพื่อผลิตผลงานวิจัยคุณภาพสูงและการใช้ประโยชน์ในภาคอุตสาหกรรม